

неговото битие, се прѣвърнали съ главата на долѣ. Закрѣтали Калоферци вече къмъ пазаря; откъсвали отъ гола душа и гладно гърло за царската хазна, за заплатието, за попа и чорбаджията. Гайтанджийскиятъ чаркъ билъ издигнатъ по брѣговетъ на бистра Тунджа. Единъ около 1810. година, къмъ 1850. тѣхното число порасва на десетки, стотици, хиляди. Къмъ вѣчно монотонния шумъ на Тунджа се присѣединила и лапавицата на „макината“, сир. — мизерията смигнала на свободата. Домашното производство за кжщни нужди пропаднало; производството за пазаря станало нужда. Но заедно съ това и производството на пролетарии (тогава тая дума у насъ бѣше неизвѣстна — „сиромаси“, както ги наричаха, та и днешенъ день простиятъ народъ ги нарича, не изчерпя цѣлото съдържание на това понятие) стана явление постоянно. А тамъ, дѣто бавна економическа промѣна създава подчинена вѣвъ производството класа, се наблюдаватъ два характерни съжитника на робството: по-голямъ тероръ надъ слабитѣ, за да се убие тѣхното съзнание къмъ независимостъ, и проява на всички алчни инстинкти отъ страна на економически силнитѣ да смучатъ повече трудова енергия изъ организма на по-слабитѣ.

Тая е сждбата на цѣла България, и на цѣлата Турска империя.

Това е звѣздата и на Алтжнъ Калоферъ.

Една урисница, която прѣсича коренитѣ на миналото благосъстояние, която убива миналата поезия на живота, която те кара да се задумашъ въ себе си и да мислишъ за отмъщение.

Една опасата лъжа пусна изъ цѣла Европа Е. Морель на 1866. година, когато писа въ книгата си „Турция и нейнитѣ реформи“, че „материалното положение“ на българския селянинъ (и гражданинъ) било по-сносно (*plus tolérable*), отколкото това на селскитѣ